

بررسی یکی از ابرچالش‌های اقتصاد ایران در گفت‌وگوی «شهروند» با کارشناسان

چرا نقدینگی به سمت تولید نمی‌رود؟

[ملیحه محمودخواه] کنترل نقدینگی یکی از اصلی‌ترین چالش‌های دولت‌ها به شمار می‌رود. هفته گذشته عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد در صحبت‌هایش به اهمیت کنترل نقدینگی در اقتصاد ایران اشاره کرده و از آن به عنوان یکی از ابرچالش‌های اقتصاد یاد کرد. همواره همین این شاخص و تأثیر آن بر تورم محل بحث و جدال میان اقتصاددانان و کارشناسان بوده است و مطرح شدن آن نشان می‌دهد برنامه‌ریزی برای حل آن باید در اولویت قرار گیرد. از مدتی قبل خبری در شبکه‌های مجازی منتشر شد مبنی بر اینکه ایران بیشترین تولید پول را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که ایران با ۷۵ هزار تریلیون ریال نقدینگی در سال ۶۷، ۲۲۳ درصد نقدینگی جهان (بر اساس مجموع ارزهای ملی) را به سبب نرخ رشد بالای نقدینگی و کم نکردن صفرهای پول ملی، به خود اختصاص داد. رشد نقدینگی به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در اقتصاد، تأثیر قابل توجهی بر ایجاد تورم دارد. نقدینگی، به میزان پول و دارایی‌های قابل تبدیل به پول نقد در یک اقتصاد گفته می‌شود که شامل پول نقد، سپرده‌های بانکی و اوراق مالی می‌شود. هنگامی که میزان نقدینگی در یک اقتصاد افزایش می‌یابد، تقاضا برای کالاها و خدمات بیشتر می‌شود. این روند، به عنوان یکی از دلایل اصلی تورم، به خصوص در کشورهایی که سیاست‌های پولی و مالی کنترل‌نشده یا نامتعادل دارند، شناخته می‌شود. یکی از مکانیسم‌هایی که از طریق آن افزایش نقدینگی می‌تواند به تورم منجر شود، افزایش تقاضاست. با افزایش نقدینگی، افراد و کسب‌وکارها بیشتر قادر به خرید می‌شوند. این افزایش در تقاضا، به‌خصوص زمانی که عرضه کالاها و خدمات نتواند به‌سرعت با آن تطابق پیدا کند، باعث افزایش قیمت‌ها می‌شود. در نتیجه، تورم رخ می‌دهد که می‌تواند به کاهش قدرت خرید منجر شود.

او در خصوص نقدینگی و تورم می‌گوید: «**گاهی**

تقاضایی وارد اقتصاد می‌شود که کالا به اندازه عرضه برای آن وجود ندارد و این سبب می‌شود که کالا دچار افزایش قیمت‌شد و تورم ایجاد شود.»

بغزیان توضیح می‌دهد که نقدینگی لازمه رشد اقتصادی هر کشوری است چون هر اقتصادی که رشد می‌کند به دنبالش نقدینگی بیشتری را هم لازم دارد. برای این امر خرید و فروش به نقدینگی نیاز دارد این اتفاق در همه دنیا رخ می‌دهد اما اینکه چرا ما دچار تورم می‌شویم و کشورهایی مانند آلمان و ژاپن با این مشکل روبرو نمی‌شوند به دلیل این است که نقدینگی در سایر کشورها به سمت تولید می‌رود چرا که تقاضای تولیدکننده پاسخ داده می‌شود، اما در ایران چون نقدینگی به سمت تولید نرفته و برای خرید کالای دست دوم، سوداگری، بورس بازی و دلالی می‌شود دچار تورم می‌شویم.»

او با اشاره به اینکه متأسفانه تولید در کشور موانع زیادی دارد و این سبب شده که جذابیتی برای ورود به بخش تولید وجود نداشته باشد ادامه می‌دهد: «بنابراین تورم به دلیل آنکه تقاضای تولید پاسخ داده نمی‌شود ایجاد می‌شود. در چنین شرایطی کالاها به فروش نرفته و تولید جدید رخ نمی‌دهد بنابر این قیمت همان میزان کالای مانده در بازار بالا رفته و دچار تورم می‌شویم.»

باید چه کرد

بغزیان بر این باور است که نقدینگی باید متناسب با تولید و تقاضادر کشور باشد و هم‌راستا با هم حرکت کنند.

او توضیح می‌دهد: «**در کشور ما به دلیل کسری**

بودجه شدید، نفت به اندازه کافی به فروش نمی‌رود و به ازای نقدینگی که وارد جامعه می‌شود، ارز و طلا هم به عنوان پشتوانه وجود ندارد و به دلیل کسری بودجه مزمن تبدیل به چاپ اسکناس و پول جدید شده که در مقابل آن کالایی نبوده است. پس یکی از عوامل شکل‌گیری نقدینگی این است که رشد نقدینگی بیش از آن چیزی است که اقتصاد توان جذب آن برای تولید دارد.»

بغزیان در ادامه توضیح می‌دهد: «از سوی دیگر دولت با کسری مواجه می‌شود. بانک مرکزی هم که چک‌ها را برگشت نمی‌زند و این به بدهی دولت تبدیل می‌شود. گاهی هم دولت پول را از بانک مرکزی قرض می‌گیرد و دوباره دولت به بانک‌ها مقروض می‌شود. این‌ها در حالی رفع می‌شود که درآمد نفت و درآمد ارزی بیشتر شود که در حال حاضر به دلیل تحریم‌ها نباید منتظر وقوع این اتفاق در چند ماه آینده باشیم.»

او توضیح می‌دهد: «نقدینگی می‌تواند مولد باشد در صورتی که وارد تولید شود اما متأسفانه فضای اقتصادی سبب شده نقدینگی وارد فضای بورس، خودرو، زمین و مسکن شود که هیچ کدام مولد نیستند و وقتی نقدینگی وارد تولید نشود اشتغال هم شکل نگرفته و بیکاری افزایش پیدا می‌کند.»

استاد دانشگاه شهیدبهشتی معتقد است: «دولت باید این ماجرا را مدیریت کند تا نقدینگی بیش از نیاز جامعه که ایجاد تورم کند وارد چرخه اقتصاد نشود. اگر هم وارد می‌شود به سمت تولید و بانک‌ها برود.» او همچنین تصریح می‌کند: «در حال حاضر وضعیت بانک‌ها هم خوب نیست و بالا بودن نرخ بهره بر ضد تولید تبدیل شده و در واقع در چرخه معیوبی گرفتار شده‌ایم که نقدینگی عامل اصلی آن به‌شمار می‌رود.»

ساختاری که باید اصلاح شود

ابوالقاسم حکیمی‌پور، اقتصاددان نیز تأکید می‌کند: «در مورد راه‌های کنترل نقدینگی باید گفت اقتصاد کشور در طول ۴۰ سال گذشته رها شده، به طوری که به هر کجای آن دست می‌زنیم، یک پایه آن می‌لنگد.»

حکیمی‌پور ادامه می‌دهد: «نرخ رشد دوازده‌ماهه ۱۴۳ رسید. نرخ رشد دوازده‌ماهه پایه پولی نیز طی روندی نزولی از ۴۲٫۹ درصد در پایان سال ۱۴۰۱ به ۲۱٫۱ درصد در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۳ رسید . او ادامه می‌دهد: «بر اساس آخرین آمار اعلام شده بانک مرکزی نقدینگی در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۳ نسبت به پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۳۲ درصد رشد یافته است که این رقم پایین تر از رشد نقدینگی هدف گذاری شده برای دو ماهه نخست امسال بود. همچنین، نرخ رشد دوازده‌ماهه نقدینگی از ۳۰٫۹ درصد در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۰۲ طی یک روند نزولی به ۲۵٫۶ درصد در پایان اردیبهشت ماه ۱۴۳ رسیده است. رشد ماهانه نقدینگی در اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ معادل ۲٫۰ درصد بوده است و رشد تجمعی نقدینگی دو ماهه نخواست امسال کمتر از میزان هدف گذاری تعیین شده برای این مدت بود.»وی اظهار می‌کند: «نقدینگی بی‌نفسه بد نیست، حتی در کشورهای دیگر نقدینگی ۱۰ برابر ایران است، اما نقدینگی به سمت تولید هدایت می‌شود.»

این کارشناس اقتصادی خاطر نشان می‌کند: «این در حالی است که اکنون نقدینگی به یک هزار و ۵۰۰ تریلیون تومان رسیده است و به عبارتی نقدینگی در دست افرادی است که در تولید نقشی ندارند، به همین دلیل این پول‌ها به سمت بازارهای مختلفی از جمله سکه، دلار، خودرو و سفته بازی می‌رود.»

این کارشناس اقتصادی با بیان اینکه دولت باید تدهای سازنده را بپذیرد ادامه می‌دهد: «مدیرکل بانک مرکزی و وزیر اقتصاد با امکاناتی که در اختیار دارند باید راهکار ارائه دهند، در تمام کتب، مدیریت از بالا به پایین است نه از پایین به بالا .»

سوزژه روز

تسعیر منابع صندوق توسعه ملی با دلار ۴۵ هزار تومانی

برخی شنیده‌ها حاکی از آن بود که اخیراً نرخ تسعیر منابع ارزی صندوق توسعه ملی از نرخ ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان به حدود ۴۵ هزار تومان افزایش پیدا کرده است، همچنین در روزهای اخیر شاهد کاهش سهم حدود ۸ میلییارد دلاری صندوق توسعه ملی بودیم، براین اساس سهم صندوق توسعه ملی از درآمدهای نفتی از ۴۰ درصد به ۲۰ درصد کاهش یافته است./تسنیم

رکود مسکن در نیمه دوم سال سنگین‌تر می‌شود

حسن محتشم، عضو هیأت مدیره انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان تهران با بیان«رکود مسکن در نیمه دوم سال سنگین‌تر می‌شود»گفت:می‌توان از سیاست قرعه‌کشی خودرو برای جذب منابع مالی بخش مسکن استفاده کرد./تسنیم

افزایش تدریجی نرخ بهره بین بانکی

داده‌های بانک مرکزی از آخرین آمار نرخ سود بین بانکی در پایان هفته دوم شهریورماه سال جاری، حاکی از افزایش ۰.۰۱درصدی است.

براساس این آمار، نرخ بهره بین بانکی در پایان هفته اول شهریورماه (هفته قبل) به ۲۳.۷ درصد رسیده بود که در قیاس با آمار نرخ بهره بین بانکی در هفته قبل از آن (۳۱ مردادماه) که به محدوده ۲۳.۶۹ درصد رسیده بود، ۰.۰۱ درصد افزایش داشته است و بالاترین سطح از نرخ بهره بین بانکی در سال جاری در پایان هفته گذشته ثبت شده است./ایسنا

بهبود شاخص نرخ بیکاری ایران در جدیدترین رده بندی صندوق بین المللی پول

نرخ بیکاری در حالی طی سه سال گذشته روند نزولی داشته است که صندوق بین المللی پول در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد: ایران از نظر نرخ بیکاری در رتبه ۱۷جهان قرار گرفته واین شاخص کمتر از ۶کشور اروپایی و ترکیه است.

نرخ بیکاری در سه سال گذشته روند کاهشی داشته و از ۹.۲ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۸.۱ درصد در سال ۱۴۰۲ رسید. این روند کاهشی در بهار امسال نیز تداوم داشت به طوری که بر اساس اعلام مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری افراد ۱۵ ساله و بیشتر در نخستین فصل سال ۱۴۰۳ به ۷.۷ درصد رسیده که نسبت به فصل بهار سال گذشته به میزان ۰.۵درصد کاهش را نشان می‌دهد./ایرنا

چند درصد تعاونی‌های کشور تولیدی هستند؟

بر اساس گزارش‌ها، ۱۰۴ هزار تعاونی فعال در کشور با عضویت ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر وجود دارد که ۵۴ درصد آنها را تعاونی‌های تولیدی تشکیل می‌دهند./ایسنا

ناترازی برق شهر یورماه، معادل مصرف ۳ کشور همسایه شمالی

«مصطفی رحبی مشهدی»، سخنگوی صنعت برق با اشاره به اینکه ناترازی برق در شهر یورماه جاری به ۱۹ هزار و ۷۰۰ مگاوات رسید، گفت: ناترازی موجود بسیار زیاد و به اندازه مصرف برق ۲ تاسه کشور همسایه شمالی ایران است./ایرنا

۱۲۱ همت از مطالبات گندم کاران پرداخت شد

سیده طیبه حسینی سخنگوی سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها گفت: با ۲۶ هزار میلیارد تومان پرداخت شده در مرحله قبلی، مجموع رقم پرداخت شده مطالبات گندم کاران از ابتدای فصل خرید گندم، ۱۲۱ هزار میلیارد تومان است. اما با توجه به آمارهای ارائه شده سایر دستگاه‌ها، همچنان مقدار قابل توجهی از بدهی گندم کاران باقی مانده است./تسنیم

احتمال افزایش ناترازی برق به ۲۴ هزار مگاوات

حمیدرضا صالحی، رئیس هیات مدیره فدراسیون صادرات انرژی و صنایع وابسته ایران گفت: امسال ناترازی ۱۹ هزار مگاوات بود اما ممکن است این عدد به ۲۴ هزار مگاوات افزایش یابد و لازم است برای گذر از این شرایط تدابیر لازم اندیشیده شود./ایرنا

کاهش تعهد ارزی شرکت‌های دانش بنیان

بانک مرکزی طی دستورالعملی، کاهش تعهدات ارزی شرکت‌های دانش بنیان و فناورانه از ۱۰۰ و ۹۰ درصد به ۸۰ درصد را به وزارت صمت، نهاد ریاست جمهوری و سازمان توسعه تجارت، ابلاغ کرد./ایسنا

سهم کمتر از یک درصدی انرژی‌های تجدیدپذیر در تولید برق ایران

بررسی آمار تولید برق کشور در ۴ماهه نخست امسال نشان می‌دهد که تنها ۰.۶درصد از تولید برق سال ۱۴۰۳ ایران از محل نیروگاه‌های تجدیدپذیر (بادی، خورشیدی، زیست توده، برق آبی کوچک و توربین انبساطی) بوده است./تسنیم

سالیانه ۱۸ میلیون تن غلات به کشور وارد می‌شود

«سیدمحمدرضامرتضوی»، رئیس کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران، تأمین کالا را شاخصه مهم امنیت غذایی دانست و گفت: طبق آمارها سالیانه بین ۱۷ تا ۱۸ میلیون تن انواع غلات به کشور وارد که بخش عمده آن توسط بخش خصوصی تأمین می‌شود./ایرنا

جلسه شورای قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی لغو شد

جلسه شورای قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی که قرار بود ساعت ۱۴ روز شنبه برگزار شود به دلیل اینکه شرکت‌کنندگان به حدنصاب نرسیدند، لغو شد.در این جلسه قرار بود برای ۳۲ قلم محصولات کشاورزی از جمله گندم قیمت تعیین شود. نخستین جلسه شورا هفته گذشته برگزار شد اما به دلیل اختلاف زیاد نمایندگان دولت و بخش خصوصی پس از چند ساعت کش و قوس بی‌نتیجه پایان یافت و قیمتی برای محصولات کشاورزی تعیین نشد./فارس

افزایش تولید ارزآورترین محصول کشاورزی

داریوش سالم‌پور، مدیرکل دفتر امور میوه‌های سردسیری وزارت جهادکشاورزی گفت: پسته امسال با افزایش تولید به حدود ۳۰ هزار تن رسیده که در مقایسه با دو سال قبل، ۱۵ درصدافزایش یافته است./فارس

نقدینگی لازمه رشد اقتصادی هر کشوری است

بغزیان توضیح می‌دهد که نقدینگی لازمه رشد اقتصادی هر کشوری است چون هر اقتصادی که رشد می‌کند به دنبالش نقدینگی بیشتری را هم لازم دارد. برای این امر خرید و فروش به نقدینگی نیاز دارد این اتفاق در همه دنیا رخ می‌دهد اما اینکه چرا ما دچار تورم می‌شویم و کشورهایی مانند آلمان و ژاپن با این مشکل روبرو نمی‌شوند به دلیل این است که نقدینگی در سایر کشورها به سمت تولید می‌رود چرا که تقاضای تولیدکننده پاسخ داده می‌شود، اما در ایران چون نقدینگی به سمت تولید نرفته و برای خرید کالای دست دوم، سوداگری، بورس بازی و دلالی می‌شود دچار تورم می‌شویم.»

او با اشاره به اینکه متأسفانه تولید در کشور موانع زیادی دارد و این سبب شده که جذابیتی برای ورود به بخش تولید وجود نداشته باشد ادامه می‌دهد: «بنابراین تورم به دلیل آنکه تقاضای تولید پاسخ داده نمی‌شود ایجاد می‌شود. در چنین شرایطی کالاها به فروش نرفته و تولید جدید رخ نمی‌دهد بنابر این قیمت همان میزان کالای مانده در بازار بالا رفته و دچار تورم می‌شویم.»

او توضیح می‌دهد: «نقدینگی می‌تواند مولد باشد در صورتی که وارد تولید شود اما متأسفانه فضای اقتصادی سبب شده نقدینگی وارد فضای بورس، خودرو، زمین و مسکن شود که هیچ کدام مولد نیستند و وقتی نقدینگی وارد تولید نشود اشتغال هم شکل نگرفته و بیکاری افزایش پیدا می‌کند.»

استاد دانشگاه شهیدبهشتی معتقد است: «دولت باید این ماجرا را مدیریت کند تا نقدینگی بیش از نیاز جامعه که ایجاد تورم کند وارد چرخه اقتصاد نشود. اگر هم وارد می‌شود به سمت تولید و بانک‌ها برود.» او همچنین تصریح می‌کند: «در حال حاضر وضعیت بانک‌ها هم خوب نیست و بالا بودن نرخ بهره بر ضد تولید تبدیل شده و در واقع در چرخه معیوبی گرفتار شده‌ایم که نقدینگی عامل اصلی آن به‌شمار می‌رود.»